

Д. В. Ломако, к.с.-г.н., Полтавська державна аграрна академія

В Україні створена племінна база для розведення 12-и порід свиней різного напрямку продуктивності, що є надійною основою для міжпородного схрещування та гібридизації. Однак більшість порід має невелику чисельність і тому потребує обережного ставлення й збереження, поскільки є носіями унікальних асоціацій генів, необхідних для підвищення продуктивності та покращання якості одержуваної продукції. Однією з таких порід є велика чорна порода свиней.

У статті наводяться дані про племінну базу, генеалогічну структуру біологічні та господарсько-корисні особливості свиней великої чорної породи, методи підвищення її продуктивності та збереження генофонду породи.

Ключові слова: порода, генеалогічна лінія, генеалогічна родина, генеалогічна структура, багатоплідність, збереженість поросят, маса гнізда, вирівняність гнізда, поєднуваність, продуктивність.

Постановка проблеми. Найважливіший показник якості харчування людей – це кількості споживання білку тваринного походження. В раціоні людини м'ясо займає значну питому вагу. За нормами споживання АМН, людині потрібно в рік 80–82 кг м'яса, в тому числі 31 кг свинини. В Україні в останні 20 років зазначені показники значно нижчі. [2]

У вирішенні м'ясної проблеми свинарство, як і раніше, посідає провідне місце – на його частку припадає 37,7 % світового виробництва м'яса. Близько 90 % товарної свинини у світі одержують на основі міжпородного схрещування та гібридизації, використовуючи різні породи однією з них є велика чорна порода.

Свині великої чорної породи мають цілу низку цінних екстер'єрних, фізіологічних, морфологічних та господарськокорисних ознак, наприклад, значно краще, ніж свині інших порід, перетравлюють об'ємні корми (навіть із підвищеним вмістом клітковини) азотиста частина корму засвоюється на 2 – 3 % краще, ніж у свиней великої білої породи. Тварини мають досить спокійний темперамент, стійкі до стресів і характеризуються високою резистентністю до багатьох захворювань. [4]

Останнім часом усе більшу увагу у виробництві свинини приділяють не тільки кількості виробленої продукції, але й її якості. Велика чорна порода свиней якраз і відноситься до генотипів які мають найвищі показники якості м'яса та сала, і стійко передає їх під час схрещування.

Мета та завдання досліджень. Головною нашою метою було дослідити наявність племінної бази свиней великої чорної породи в Україні, її генеалогічну структуру та показники продуктивності за чистопородного розведення та схрещування з іншими породами.

Методи досліджень. У роботі використовували монографічний, статистичний, розрахунково-аналітичний, зоотехнічний та біометричний методи досліджень. Об'єктом досліджень була продуктивність свиней великої чорної породи,

яких розводять у племінних і товарних господарствах України (Сумська, Донецька, Луганська, Київська, Полтавська області).

Результати досліджень.

Велику чорну породу свиней було виведено на півдні Англії у 1898 році. В Україну вперше – для всієї тодішньої Російської імперії – свині великої чорної породи були завезені в с. Савинці Миргородського уїзду Полтавської губернії у 1913 році. Пізніше невеликі партії тварин цієї породи завозилися з Німеччини, Угорщини та Англії. Однією з планових велика чорна порода стала після 1947 року, коли з Німеччини по репарації було завезено велике стадо тварин і сформовано племрадгосп „Краматорський” (нині племзавод „Червона зірка” Костянтинівського району Донецької області). [3]

Вже на початку 1964 року, за даними породного обліку поголів'я племінних тварин великої чорної породи свиней, у господарствах України становило 5559 голів. Найбільше поширення свині цієї породи мали в Донецькій, Житомирській, Кримській, Луганській та Одеській областях, але в міру поширення свиней із білою мастю та кращими м'ясними якостями поголів'я свиней великої чорної породи значно зменшилося.

Голова у свиней великої чорної породи середнього розміру, легка, з майже прямим профілем і звислими вухами; тулуб довгий та глибокий; окіст добре виповнений, спускається до скакального суглоба; ноги середньої довжини, міцні; шкіра світла, щетина та копита чорні. Свиноматки завдяки своїй високій молочності й відмінним материнським якостям добре вигодовують поросят. Біологічними особливостями свиней великої чорної породи є висока енергія росту та ранне відкладання жиру. Сало відрізняється своєю товщиною, ніжністю та відмінним смаком. [3]

З переводом свинарства на безвигульне утримання тварин у великих чорних свиней стала простежуватися небажана тенденція до послаблення кінцівок. Тим не менше це одна з порід найбільш конституційно міцних, не вимогливих до умов утримання, які добре використовують

ють пасовища. Матки цієї породи – добрі годувальниці, тому у великій чорній породи найбільша збереженість поросят у підсисний період, у порівнянні з іншими породами, яких розводять в Україні. [1]

Сучасна племінна база свиней великої чорної породи в Україні. Створення нових племінних стад.

Чисельність чистопородного поголів'я великої чорної породи в племінних господарствах України на 01.01.2012 р. становить 3835 голів, у тому числі 381 – основна свиноматка та 34 – основних кнурів-плідників.

Середня жива маса кнурів-плідників становить 265,0 кг, середня довжина тулубу 169,3 см, основні свиноматки мають середню живу масу 185,1 кг, середню довжину тулуба – 152,2 сантиметрів.

Середня багатоплідність свиноматок – 10,2 поросят за опорос, кількість поросят при відлученні – 9,5 голів, збереженість у підсисний період – 94,0 %, середня маса гнізда при відлученні – 161,6 кг, середня жива маса поросят при відлученні – 17,0 кілограмів.

Генеалогічна структура породи складається з 8-и ліній та 11-и родин. Найбільш поширеними у великій чорній породи є лінії: Біксля (26,5 %), Піона (20,6 %) та Елеве (11,8 %), а лінії Марса і Дорфпринца розводять лише в одному господарстві більш ніде не дублюються.

Найпоширеніші родини у великій чорній породи – це родини Ветки (22,8 %), Ліри (13,1) та

Сливи (10,5 %), найменш чисельною є родина Балки – лише 10 голів, або 2,6 % від кількості основних свиноматок у породі.

З метою розширення племінної бази та створення нового племрепродуктора з розведення свиней великої чорної породи у фермерське господарство «Родина» Козельщинського району Полтавської області завезено 25 свинок 3 кнурці ВЧ породи, одержано чистопородний племінний молодняк першої генерації.

Щоб не звужувати генеалогічну структуру породи в майбутньому необхідно скоординувати роботу кожного племінного господарства й для кожного з них розробити чіткий план розвитку на перспективу.

Рівень продуктивності свиней ВЧ породи

За даними породовипробування, яке проводилося в інституті свинарства ім. О.В.Квасницького УААН, велика чорна порода свиней характеризується такими показниками продуктивності:

багатоплідність – 10,0 поросят за опорос;
 маса гнізда у 2 місяці – 166,4 кг;
 збереженість поросят – 93 %;
 вік досягнення живої маси 100 кг – 198 днів;
 витрати корму на 1 кг приросту – 4,52 к.од. ;
 середньодобовий приріст – 689 г;
 довжина напівтуші – 90 см;
 товщина шпигу на рівні 6 – 7 грудних хребців – 35,1 мм. [1]

Розвиток та продуктивність свинопоголів'я в племінних господарствах наведено в таблиці 1.

1. Характеристика продуктивності й розвитку свиней основного стада у племінних господарствах України

Господарство	Основне стадо		Розвиток				Продуктивність		
	кнури	матки	кнури		матки		багатоплідність, гол.	к-ть поросят в 2 міс. гол.	маса гнізда в 2 міс., кг
			жива маса, кг	довжина тулуб, см	жива маса, кг	довжина тулуб, см			
Племзавод:									
Червона Зірка	11	170	266	170	177	150	10,7	10,3	179
Племрепродуктори:									
Маяк	11	80	268	172	189	153	10,5	10,1	169,7
Дзвеняче	7	79	260	163	189	152	10,4	10,0	170,0
Інтерагро-Сквира	5	52	262	170	197	154	9,3	9,2	158,0
По породі:	34	381	265,0	169,3	185,1	152,2	10,2	9,5	169,6

Як бачимо, продуктивність у різних племінних стадах суттєво відрізняється. Рівень продуктивності різних ліній і родин у великій чорній породі також різний.

Досягнутий рівень розвитку свиноматок і кнурів не слід вважати кінцевим. Живу масу дорослих кнурів бажано довести в провідних племінних господарствах до 280 – 300 кг, довжину тулуба – до 170 – 175 см; на інших племінних фермах відповідно – до 265 – 289 кг при довжині тулуба 165 – 170 сантиметрів. У маток живу масу в провідних господарствах можна збільшити до 220 – 230 кг при довжині тулуба 160 – 165

сантиметрів. Збільшення живої маси повинно йти, головним чином, за рахунок кращого розвитку середньої третини тулуба в довжину, а також гарної виповненості окостів.

Порода має потенційні можливості для підвищення багатоплідності маток, яке в провідних стадах може бути доведене, в середньому до 10,5 – 11 поросят, в інших – до 10 – 10,5 поросят на опорос. Разом із тим на 10 – 15 % зростає молочність маток і жива маса молодняка при відлученні в двомісячному віці, збереженість приплоду – близько 95 %.

Висновки.

1. Розведенням свиней великої чорної породи в Україні займається один племзавод і три племрепродуктори крім того створюються нові племінні господарства.

2. Генеалогічна структура великої чорної породи в Україні складається з восьми ліній та оди-

надцять родин.

3. Необхідно і в майбутньому підвищувати продуктивні й племінні якості свиней великої чорної породи, покращувати її генеалогічну структуру для збереження унікальних якостей даної породи.

Список використаної літератури:

1. Ломако Д.В. Свині великої чорної породи // Тваринництво України. – № 6. – 2002. – С.7 – 8.
2. Мысик А.Т. Современные тенденции развития животноводства в странах мира // Зоотехния. – 2010. – № 1. – С. 2 – 8.
3. Рыбалко В.П. Крупная черная порода свиней на Украине и её использование в чистопородном разведении и для скрещивания. Дисс. ... канд.с.-х. наук. – Полтава, 1967. – 223 с.
4. Светлов В., Бажов Г. В защиту крупной черной свидетельствуют цифры и факты. // Животноводство России. – 2002. – №2. – С.15 – 17.
5. Хорев М.И. Опыт совершенствования крупной черной породы свиней / М., Россельхозиздат. – 1978. – 89 с.

Важним резервом увеличения производства свинины и уменьшения ее себестоимости являются межпородное скрещивание и гибридизация. Удачное использование этих методов разведения позволяет дополнительно получать значительное количество продукции при снижении ее себестоимости.

В статье приводятся данные о племенной базе, генеалогической структуре, биологических и хозяйственно полезных особенностях свиней крупной черной породах, методы повышения ее продуктивности и сохранения генофонда породы.

Ключевые слова: порода, генеалогическая линия, генеалогическое семейство, генеалогическая структура, многоплодие, сохранность поросят, масса гнезда, выравненность гнезда, продуктивность.

Important reserve of increase of production of pork and diminishing of its prime price is the міжпородне crossing and hybridization. Successful use of these methods of breeding, allows additionally to get the far of products at the decline of its prime price.

In Ukraine a pedigree base is created for breeding 12 breeds of pigs of different direction of the productivity which is beautiful basis for the міжпородного crossing and hybridization. However had most breeds are not large quantity and that is why need to itself careful relation and maintainance, as are the transmitters of unique associations of genes necessary for the increase of the productivity and improvement of quality of the got products. One of such breeds there is a large black breed of pigs.

In the article information is presented about a pedigree base, genealogical structure biological and economic-useful features of pigs of large black breed, methods of increase of its productivity and maintainance of gene pool of breed.

Key words: breed, genealogical line, genealogical family, genealogical structure, polycarpousness, stored of piglings, mass of nest, productivity.

Дата надходження в редакцію: 13.12.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Г.П.Котенджи